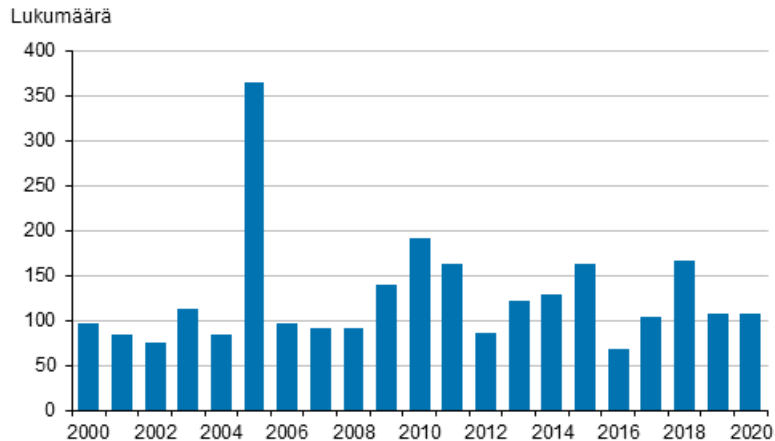

Työtaistelutilasto 2020

Vuonna 2020 työtaistelut ajoittuivat pääasiallisesti alkuvuoteen

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa käytiin 108 työtaistelua vuonna 2020. Lukumäärä pysyi lähes samana edelliseen vuoteen verrattuna, jolloin työtaisteluita oli 107. Työtaisteluihin osallisia työntekijöitä oli noin 19 000 ja menetettyjä työpäiviä kertyi noin 176 000. Työtaisteluissa menetetyistä työpäivistä 94 prosenttia ajoittui ensimmäiselle vuosineljännekselle. Työtaistelujen lukumäärässä on mukana myös työtaistelulla uhkaaminen. Vuonna 2020 toteutuneiden työtaistelujen lukumäärä oli 85 ja työtaistelulla uhkaamisia oli 23.

Työtaistelujen lukumäärä vuosina 2000–2020

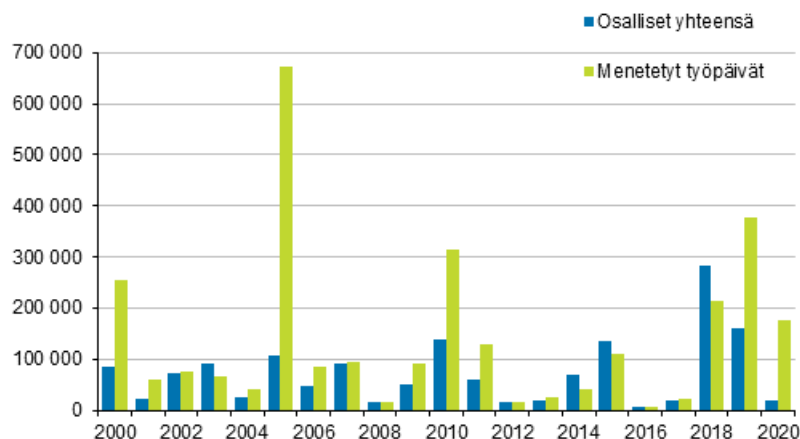
Työtaistelujen lukumäärä on 2000-luvulla ollut vuosittain alle 200. Poikkeuksena on vuosi 2005, jolloin käytiin suuret paperiteollisuuden työtaistelut ja lukumäärä nousi 365 työtaisteluun.

Työtaistelujen lukumäärän mediaaniarvo on 107 vuosina 2000-2020. Mediaani tarkoittaa järjestetyn ryhmän keskimmäistä havaintoa. Puolet tarkastelun kohteena olevasta ryhmästä (tässä tapauksessa työtaistelujen lukumäärä vuosina 2000-2020) on mediaania korkeampi luku ja puolet mediaania alhaisempi luku. Vuonna 2020 käytiin 108 työtaistelua, joka on hyvin lähellä 2000-luvun mediaaniarvoa.

Menetettyjen työpäivien kokonaismäärä oli melko tavanomainen

Vuonna 2020 työtaisteluihin osallisia työntekijöitä oli 19 216 ja menetettyjä työpäiviä 176 184 kappaletta. Työtaisteluihin osallisten määrä oli selvästi pienempi kuin edellisvuonna (161 289) tai 2000-luvulla (72 724) keskimäärin. Myös menetettyjen työpäivien määrä laski edellisvuodesta (378 029) huomattavasti, mutta määrä oli kuitenkin 2000-luvun keskiarvoa (137 725) suurempi.

Osalliset yhteensä ja menetetyt työpäivät vuosina 2000–2020

Työtaistelujen ja menetettyjen työpäivien määrä laski koronapandemian puhkeamisen jälkeen

Huomionarvoista on, että työtaisteluista 60 prosenttia ja menetetyistä työpäivistä 94 prosenttia ajoittui ensimmäiselle vuosineljännekselle. Koronapandemian puhkeamisen jälkeen työtaistelujen ja niissä menetettyjen työpäivien määrä romahti ensimmäisen vuosineljänneksen lukemista. Vuoden viimeisellä neljänneksellä työtaistelujen lukumäärä lähti taas kasvuun ja työtaisteluista 24 prosenttia käytiin vuoden viimeisellä neljänneksellä, mutta menetettyjen työpäivien määrä jäi kuitenkin noin 5 prosenttiin koko vuoden menetetyistä työpäivistä.

Työtaisteluista 49 prosenttia kohdistui teollisuuteen (C) sekä 13 prosenttia tukku- ja vähittäiskaupan (G) toimialalle. Myös työpäivämenetykset olivat suurimmat teollisuuden toimialalla. Teollisuuden toimialan työpäivämenetykset olivat viime vuonna 166 422 (94 %) menetettyä työpäivää. Työtaisteluihin osallisia oli myös eniten teollisuudessa, yhteensä 16 001 (83 %) henkilöä. Teollisuuden suurta osuutta työtaisteluista selittää metsäteollisuuden lakot alkuvuodesta. Työtaisteluista 78 käytiin useamman kuin kahden kunnan alueella ja loput jakautuivat melko tasaisesti eri kuntiin.

Alan työehtosopimus ja työvoiman vähennys olivat useimmiten syynä työtaisteluun

Vuonna 2020 työtaistelujen yleisimmät syyt olivat alan työehtosopimus (51 %) ja työvoiman vähennys tai sen uhka (18 %). Viime vuonna liittokohtaisia työehtosopimusneuvotteluja käytiin monilla aloilla ja näiden aikana toteutettiin työtaistelutoimenpiteitä. Yleisiä syitä olivat myös tukitoimenpide, työnjohto tai muu syy.

Työtaistelujen syyt vuonna 2020

Työtaistelun syy	Työtaistelujen lukumäärä	Työtaistelujen lukumäärä, %-osuus	Osalliset yhteensä, %-osuus	Menetetyt työpäivät, %-osuus
Alan työehtosopimus	55	51	70	93
Työvoiman vähennys tai sen uhka	19	18	14	1
Muu syy	14	13	8	3
Tukitoimenpide	12	11	3	2
Työnjohto	6	6	4	0
Työolosuhteet	1	1	1	0
Palkkaus	1	1	0	0
Kaikki yhteensä	108	100	100	100

Työtaisteluista suurin osa, 70 kappaletta eli 65 prosenttia, oli lakkoja ja lakonuhkia. Toiseksi yleisin työtaistelun muoto oli ylityökielto tai sen uhka, joita oli 30 kappaletta eli 28 prosenttia. Vuonna 2020 oli myös kaksi toteutunutta työnantajapuolen julistamaa työsulkua ja yksi työsulun uhka. Työtaisteluista suurin osa, noin 63 prosenttia, oli laillisia. Menetetyistä työpäivistä 96 prosenttia menetettiin laillisissa työtaisteluissa. Työtaistelun laillisuustieto perustuu suurimmaksi osaksi työnantajan ilmoitukseen.

Uhat lasketaan mukaan työtaistelujen kokonaislukumäärään

Työtaistelujen lukumäärässä on mukana myös uhat, joita ei ole toimeenpantu. Uhat ovat mukana ainoastaan työtaistelujen lukumäärätiedossa, ne eivät kerrytä osallisten työntekijöiden eikä menetettyjen työpäivien määrää. Vuonna 2020 toteutuneiden työtaistelujen lukumäärä oli 85 ja työtaistelulla uhkaamisia oli 23. Vuonna 2019 uhkien lukumäärä oli selvästi pienempi eli 8 kappaletta. Työtaistelujen uhkia on tilastoitu vuodesta 2012 alkaen.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Työtaistelut vuosina 1980–2020.....5

Laatuseloste: Työtaistelutilasto.....7

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Työtaistelut vuosina 1980–2020

Vuosi	Työtaisteluja (sis. toteutuneet ja uhat) ¹⁾	Joista työtaistelulla uhkaamisia	Osalliset yhteensä	Työtaistelua kohden ²⁾	% työllisistä	Menetettyjä työpäiviä	Osallista kohden
1980	2 238		413 140	185	18,8	1 605 600	3,9
1981	1 612		492 960	306	22,0	659 100	1,3
1982	1 240		167 500	135	7,0	207 600	1,2
1983	1 940		421 840	217	17,7	719 700	1,7
1984	1 710		562 480	329	23,3	1 526 900	2,7
1985	848		171 350	202	7,0	174 300	1,0
1986	1 225		602 730	492	24,8	2 787 600	4,6
1987	802		99 290	124	4,1	130 890	1,3
1988	1 353		244 070	180	10,0	179 820	0,7
1989	629		158 480	252	6,4	204 210	1,3
1990	455		244 760	538	9,9	935 150	3,8
1991	284		166 770	587	7,1	458 340	2,7
1992	168		103 510	616	4,8	76 090	0,7
1993	126		23 190	184	1,1	17 310	0,7
1994	171		70 540	413	3,5	525 700	7,5
1995	112		127 039	1 134	6,3	869 422	6,8
1996	94		43 113	459	2,1	20 077	0,5
1997	91		28 402	312	1,3	103 712	3,7
1998	98		35 380	361	1,6	133 203	3,8
1999	65		14 993	231	0,7	18 953	1,3
2000	96		84 092	876	3,6	253 838	3,0
2001	84		21 715	259	1,0	60 652	2,8
2002	76		70 867	932	3,0	74 985	1,1
2003	112		91 866	820	3,9	66 136	0,7
2004	84		25 211	300	1,0	42 385	1,7
2005	365		106 796	409	4,4	672 904	6,3
2006	97		48 276	498	2,0	85 075	1,8
2007	91		89 729	986	3,7	94 579	1,1
2008	92		15 992	174	0,6	16 352	1,0
2009	139		50 485	363	2,1	91 899	1,8
2010	191		137 526	720	5,6	314 667	2,3
2011	163		59 164	363	2,4	127 758	2,2
2012	86	2	14 984	178	0,6	17 254	1,2
2013	121	5	19 567	169	0,8	25 999	1,3
2014	128	5	69 248	563	2,8	40 526	0,6
2015	163	36	134 427	1 058	5,5	108 911	0,8
2016	69	3	7 287	110	0,3	6 584	0,9
2017	103	16	17 377	200	0,7	23 077	1,3
2018	166	38	282 096	2 204	11,1	214 428	0,8
2019	107	8	161 289	1 629	6,3	378 029	2,3
2020	108	23	19 216	226	0,8	176 184	9,2

1) Työtaistelujen kokonaislukumäärä sisältää myös työtaistelulla uhkaamisen. Työtaistelulla uhkaaminen on ollut mukana Tilastokeskuksen aineistossa vuodesta 2012 alkaen.

2) Nimitäjänä on vuodesta 2012 alkaen toteutuneet työtaistelut, eli sarakkeen Työtaisteluja lukumäärä vähennettynä sarakkeen Joista työtaistelulla uhkaamia lukumäärällä.

Laatuseloste: Työtaistelutilasto

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Työtaistelutilasto kuvaa työntekijöiden tai työnantajien Suomessa järjestämiä työtaisteluita. Työtaistelujen laajuutta kuvataan lukumäärillä osallisista työntekijöistä ja menetetyistä työpäivistä.

1.2 Tilaston aineistot ja käsitteet

Aineistot:

Pääosa työtaistelutiedoista saadaan työnantajajärjestöiltä. Lisäksi työtaistelutietoja kerätään tiedotusvälineistä ja kysytään tarkempia tietoja suoraan yrityksiltä.

Käsitteet:

Työtaistelu: Työntekijäpuolen tai työnantajapuolen työn väliaikaista tahallista keskeyttämistä, työstä kieltäytymistä, sen hidastamista tai muuta painostuskeinoa jonkin päämäärän saavuttamiseksi. Erilaisia työtaistelun muotoja ovat mm. lakot, ylityökiellot ja työsulut.

Työtaistelulla uhkaaminen: Työtuomioistuimen vakiintuneen käytännön mukaan työtaistelulla uhkaaminen muodostaa itsenäisen työtaistelutoimenpiteen. Nämä ovat mukana työtaistelujen lukumäärätiedossa, mutta ne eivät kerrytä osallisten työntekijöiden eikä menetettyjen työpäivien määrää. Työtaistelulla uhkaaminen on ollut mukana Tilastokeskuksen aineistossa vuodesta 2012 alkaen.

Lakko: Työntekijät kieltäytyvät työn tekemisestä ja tällöin he eivät myöskään yleensä saavu työpaikalle.

Jarrutus: Työntekijät ovat työpaikalla, mutta tekevät työtä normaalia huomattavasti hitaammin.

Saarto: Työntekijät kieltäytyvät esim. käsittelemästä tietyn yrityksen kuljetuksista.

Ylityökielto: Työntekijät kieltäytyvät ylitöiden tekemisestä.

Työsulku: Työnantaja sulkee työpaikan ja keskeyttää palkanmaksun.

Välillisesti työtaisteluun osallistuneet: Työntekijät, jotka eivät kuulu työtaistelun osapuoliin, mutta jotka eivät ole voineet tehdä työtänsä työtaistelun vuoksi.

Valtakunnallinen työtaistelu: Työtaistelu on valtakunnallinen, jos sitä johtaa ammattiliitto tai jokin muu yhteinen organisaatio koko valtakunnan alueella. Valtakunnallisia työtaisteluita ei tilastoida lääneittäin tai kunnittain.

2. Menetelmäkuvaus

Työtaistelutilastoon kerätään kaikki työtaistelut, jotka tulevat Tilastokeskuksen tietoon. Työnantajajärjestöjen työtaistelutiedot ja muulla tavalla kerätyt työtaistelutiedot kerätään yhteen tietokantaan. Näin saadusta tietokannasta tehdään taulukoita valittujen luokittelujen ja määrätietojen mukaan.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Osa pienemmistä työtaisteluista jää tilaston ulkopuolelle, koska niiden olemassaolosta ei saada tietoa.

Näiden työtaistelujen puuttumisella on lähinnä merkitystä vain työtaistelujen lukumäärätietoihin.

Työtaistelujen laajuutta paremmin kuvaaviin osallisten työntekijöiden lukumäärätietoihin ja työpäivämenetyksiin pienten työtaistelujen puuttumisella ei ole olennaista merkitystä. Työtaistelujen laajuudesta voi olla työnantaja- ja työntekijäpuolella erilainen näkemys. Yleensä käytetään työnantajajärjestöjen tietoja, jos ne ovat saatavilla.

Liitetaulukko 1: jos työtaisteluita on toimialalla ollut ainoastaan yksi tai kaksi, menetetyt työpäivät tieto on korvattu kahdella pisteellä tietosuojasyistä. Lisäksi on käytetty toissijaista suojausta tarvittaessa (jos toimialalla on vain yksi ensisijainen suojaus).

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Vuodesta 2010 lähtien työtaistelutiedot julkaistaan kerran vuodessa tilastovuotta seuraavan kevään aikana. Työtaistelutietoja julkaistaan neljännesvuoden tarkkuudella. Työtaistelutietoja voidaan luovuttaa myös kuukauden tarkkuudella. Jos työtaistelu kestää kuukauden tai neljännesvuoden vaihteen yli, se sijoitetaan yleensä sille ajanjaksolle, jolla se on suurimmaksi osaksi tapahtunut. Suuria työtaisteluita jaetaan tarkemmin eri neljänneksille tarpeen mukaan.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tiedot julkaistaan kerran vuodessa internetissä tilaston kotisivuilla ja Statfin-tilastopalvelussa.

Lisäksi tietoja on Suomen tilastollisessa vuosikirjassa. Tarkempia tietoja on mahdollista saada Tilastokeskuksesta.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

6.1 Vertailtavuus muiden maiden tilastoihin

Eri maiden työtaistelutilastot voivat vaihdella suuresti. Joissain maissa käytetään rajoja, joilla kehoitetaan tai osallistujamäärältään pienimmät työtaistelut jäävät tilaston ulkopuolelle. Työjärjestö ILO kerää tietoa työtaisteluista kaikista maista, joista sitä on saatavilla.

6.2 Vertailtavuus historiatietoihin

Työtaistelutietoja on olemassa yli sadan vuoden ajalta. Vuonna 1971 tehtiin tilaston laaja uudistus, jolloin tilaston kattavuus pienemmissä työtaisteluissa parani.

Työtaistelujen kokonaislukumäärä sisältää myös työtaistelulla uhkaamisen. Työtaistelulla uhkaaminen on ollut mukana Tilastokeskuksen tiedoissa vuodesta 2012 alkaen. Uhat ovat mukana ainoastaan työtaistelujen lukumäärätiedossa, ne eivät kerrytä osallisten työntekijöiden eikä menetettyjen työpäivien määrää.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastokeskuksen julkaisema työtaistelutilasto perustuu suurimmaksi osaksi Elinkeinoelämän Keskusliiton (EK) aineistoon. Tilastokeskuksen julkaisema työtaistelujen lukumäärätieto voi poiketa EK:n julkaisemasta lukumäärätiedosta, koska Tilastokeskuksessa eri toimipaikkojen työtaistelutietoja yhdistellään samaksi työtaisteluksi.

Lisätietoja

Matti Lahdenmäki 029 551 3690

Anu Uuttu 029 551 2322

Vastaava osastopäällikkö:

Hannele Orjala

palkat.indeksit@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Työtaistelut 2020. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute